

58

OPPERVLAKTE

15 ha.

WANDELROUTES

Gemarkeerde
wandelpaden.

BIJZONDER

Een eeuw buitentheater
op een eeuwenoude
boslocatie.

Vrouwenbosch – Spaubekerbos

Dicht bij de Oude Pastorie in Beek ligt hoger op de helling het Vrouwenbosch. De bospercelen maakten deel uit van een eeuwenoud bos dat helaas grotendeels door brand is verwoest. Verder oostelijk ligt aan de rand van Spaubeek het Spaubekerbos. In het fraaie open beukenbos liggen de restanten van een openluchttheater met een tribune als blikvanger.

Op de eerste rij

In het Spaubekerbos kunt u genieten van een constante voorstelling, vanaf de eerste rij. In 2021 werd namelijk een deel van de in het bos gelegen **tribune** aan Het Limburgs Landschap geschonken. Dankzij aankopen daarna zijn wij de trotse eigenaar van de gehele tribune. Deze is ruim 100 jaar oud. Op initiatief van pastoor Eduard Beckers werd in 1920 begonnen met de bouw van een openluchttheater dat twee jaar later gereedkwam. De in hetzelfde jaar opgerichte toneelvereniging 'Alles Komt Door IJver' (A.K.D.IJ.) beleefde er grote successen met hun voorstellingen. Direct na de Tweede Wereldoorlog ging de toneelvereniging ter ziele en werd het openluchttheater nog slechts sporadisch gebruikt. Op 21 september 2003 was er de laatste voorstelling (violiste Le-Yi Zhang). Langzaam worden de tribune en de restanten van een toiletgebouw en coulissen ingenomen door de natuur. De tribune is grotendeels vermost en links en rechts duikt al een boompje op. Weliswaar niet meer zo georkestreerd als in het verleden, maar nog altijd wordt er een schouwspel opgevoerd, dat zich traag en ieder jaar voltrekt: dat van de natuur. De seizoenen komen en gaan. De tribune in het Spaubekerbos is een ideale plek om even rust te nemen en op het gemak de ontwikkelingen in de omgeving in u op te nemen.

*Of u onder op de tribune
gaat zitten of helemaal
bovenin, dat maakt niet uit.
U zit er altijd op de eerste rij.*

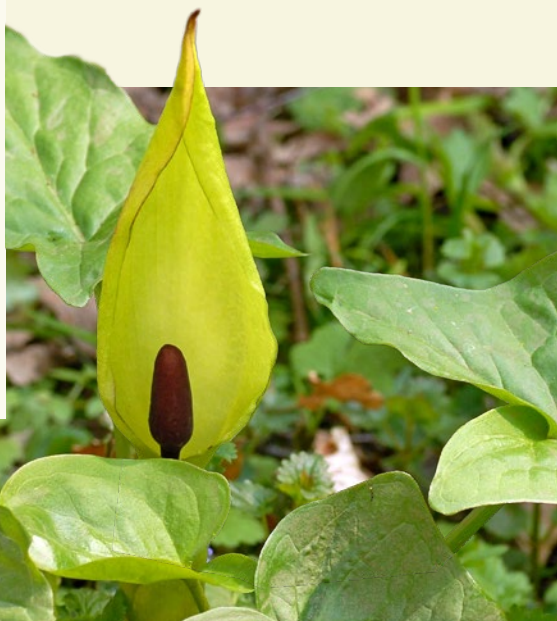
Stinkende staf

Open beukenbossen zoals in de het Spaubekerbos staan bekend om hun voorjaarsbloeiërs, zoals de bosanemoon. Dergelijke soorten profiteren van de lichtstralen die nog op de bodem vallen vóór het bladerdek dit verhindert. Er zijn echter ook soorten die tijdens een deel van hun bovengrondse leven juist met weinig licht toe kunnen en veel schaduw verdragen. **De aronskelk** is er daar een van. In Nederland zijn twee soorten bekend, de gevlekte en Italiaanse aronskelk, en staan allebei in dit bos. De laatste, zijn naam verraad het al, komt oorspronkelijk uit het Middellandse Zeegebied. Deze soort, vooral onderscheidend van de gevlekte door de witte bladnerven, is als tuinplant in Nederland terecht gekomen en zo op tal van plaatsen verwilderd. De gevlekte is echt inheems en in Zuid-Limburg wijdverspreid. De groene pijlvormige bladeren zijn bezet met een wisselend aantal bruine vlekken en komen in maart en april boven de grond. De bloem wordt een bloeikolf genoemd en wordt aan één zijde omgeven door een groot trechtervormig blad. Het onderste deel is geheel door dit bloemblad omwikkeld en bevat een wirwar van vrouwelijke en mannelijke bloemen. Daar bovenuit steekt een knotsvormige uitstulping die dan weer bloemloos is. Het trechtervormige blad fungeert als een valkuil voor insecten, gelokt door een sterke aas- of mestlucht. Deze vallen in het onderste gedeelte van de bloem. Omdat ze niet meteen terug kunnen, door die wirwar en vorm van de bloemen, belandt stuifmeel dat ze al uit een vorige bloem bij zich hebben op de vrouwelijke stempels en vindt er zo bestuiving plaats. De volgende dag 'mogen' ze er wel uit en nemen stuifmeel mee voor een volgende bloem. In de nazomer zijn de glanzende oranje-rode, bes-achtige én voor mensen giftige vruchten rijp. Voor de verklaring van het deel 'aron' in de naam zijn diverse theorieën. Eén theorie verwijst naar

het Griekse 'aros' dat 'nuttig' betekent. Dit duidt op de eetbare zetmeelrijke knollen. Volgens Plinius, een Romeins advocaat en schrijver, vindt het zijn oorsprong in het Egyptische Ar, dat duidt op het bijgeloof dat wie een wortelknol bij zich droeg geen last had van adderbeten. Een andere naam is ook wel Aronsstaf. Men zag hierin de staf van de in de Bijbel genoemde hogepriester Aäron die zijn staf op de grond smeet en veranderde in een weg kruipende slang.

De vrouw trekt aan het langste eind

Minimaal 450 jaar geleden lag er tussen Beek en Spaubeek al een bos. In 1577 en 1608 heet het Heerenbosch, genoemd naar de Heren van Sint Jansgeleen, die een kasteel bezaten ten noorden van Spaubeek. In het midden van de 18e eeuw heet het Prinssenbosch, genoemd naar de toenmalige eigenaar van hetzelfde kasteel én dit bos, Prins Charles Joseph de Ligne. Hij was een krijgsheer, filosoof, essayist en schrijver. In 1779 werden het kasteel en het bos, samen met Kasteel Amstenrade, verkocht aan Graaf Jan Baptiste d'Ansembourg.

Toch was minimaal enkele jaren daarvoor al de naam omgedoopt tot Vrouwenbosch, want in 1775 werd deze naam gebruikt in een akte: **“Het Casteel van Heer Jans Geleen met den voorhoff, waeraen sijn gehoorende ontrent vijff en vijffth Bunders ackerland en ontrent drij en twintigh Bunders soo weijden als beemden neffens eenen Bosch ‘Den Vrouwen bosch’ genaemt alles in een stuck gelegen.”** Aangenomen mag worden dat de vrouw van ‘Heer Jans Geleen’ met deze eer is gaan lopen. Latere eigenaarswissels hebben nooit meer geleid tot een naamsverandering.

Zij waren echter niet de enige eigenaar van het Vrouwenbosch. Zeker vanaf het begin van de 19^e eeuw waren ook diverse particulieren, waaronder de pastoor van Beek eigenaar van kleine stukjes bos. Samen met het deel van Sint Jansgeleen vormde het een geheel. Het is juist dit deel, verreweg het grootste, dat rond 1900 onfortuinlijk eindigde met een fatale brand. Het werd nooit meer herplant. De in 1915 opgerichte steenfabriek aan de noordoostzijde van Vrouwenbosch won er leem voor dakpannen en stenen en later werd het in gebruik genomen als landbouwgrond, tot op de dag van vandaag. Wat resteerde was een aantal losse percelen bos die gelukkig niet ten prooi vielen aan brand of ontginning. De huidige omvang van deze oude bospercelen bedraagt circa vijf hectare, waarvan Het Limburgs Landschap bijna de helft in eigendom heeft.

